

Tüpoloogiateade 7TT202401. Venemaa ja Valgevene isikutega seotud Eesti juriidiliste isikute kasutamine sanktsioonist hoidumiseks

MÄRKSÕNAD: sanktsioon, kaudne osalus, Eesti juriidilised isikud, Venemaa, Valgevene

Rahapesu Andmebüroole (RAB) on teada juhtumid, kus Eesti juriidilisi isikuid kasutatakse finantssanktsiooni subjektidele kauba (s.t. majandusressursi) kättesaadavaks tegemisel. Seejuures võib **rahapesu eelkuriteoks olla finants- kui ka kaubandus-sanktsiooni rikkumine**. Tüpoloogiateates kirjeldatud skeemides on ühelt poolt indikaatoriteks majandusnäitajate ja tegevuse anomaaliad ning teiselt poolt Venemaa ja Valgevene seos, nt läbi kaudse osaluse, kontaktandmete jmt.

Rahapesu Andmebüroo kutsub tuvastama sanktsiooni rikkuvaid tehinguid lähtuvalt käesolevas tüpoloogiateates loetletud ohuindikaatoritest või kirjeldatud käitumismustritest. Juhul kui esitate Rahapesu Andmebüroole sellest tüpoloogiast lähtuva teate, palume viidata märksõnale **7TT202401**.

Eesti juriidilised isikud ja Venemaa ning Valgevene seos

Juriidiliste isikute ärakasutamise ohule Venemaale ja Valgevenele kehtestatud sanktsioonist hoidumisel võivad viidata mitmed riiklikest registritest saadavad indikaatorid:

- järsk **käibe kasv** alates sõja algusest;
- ettevõtte **asutamine Venemaa täiemahulise agressiooni algusest**;
- olematu **töötajate hulk**.

Samuti tuleb tähelepanu pöörata Venemaa ja Valgevene seostele, milleks võivad olla nt:

- Vene või Valgevene isiku **kaudne osalus** läbi seotud isiku (ka läbi välisriigi ettevõtte);
- Äriregistris märgitud Vene või Valgevene **suunakoodiga telefoni number**;
- seotud isiku Vene või Valgevene **elukoha aadress Äriregistri kandeavalduses**;
- **Venemaa või Valgevene isiku** taandamine juriidilise isiku osaniku või kasusaaja rollist pärast täiemahulise agressiooni algust.

Riiklike makse, tööjõumakse ja makseid, käivet ning töötajate arvu saab kontrollida Eesti **Maksu- ja Tolliameti** veebilehel sektsioonist **Statistika ja avaandmetes**.¹ Ettevõtte telefoninumbrit, tegelikke kasusaajaid ning kaudset osalust jmt saab kontrollida **E-Äriregistrist**.²

Venemaa või Valgevene seos ei pruugi olla lihtsalt eristatav (nt võivad ettevõttega seotud isikud olla Eesti kodanikud, elamisloa või õiguse alusel Eestis viibivad välismaalased või e-

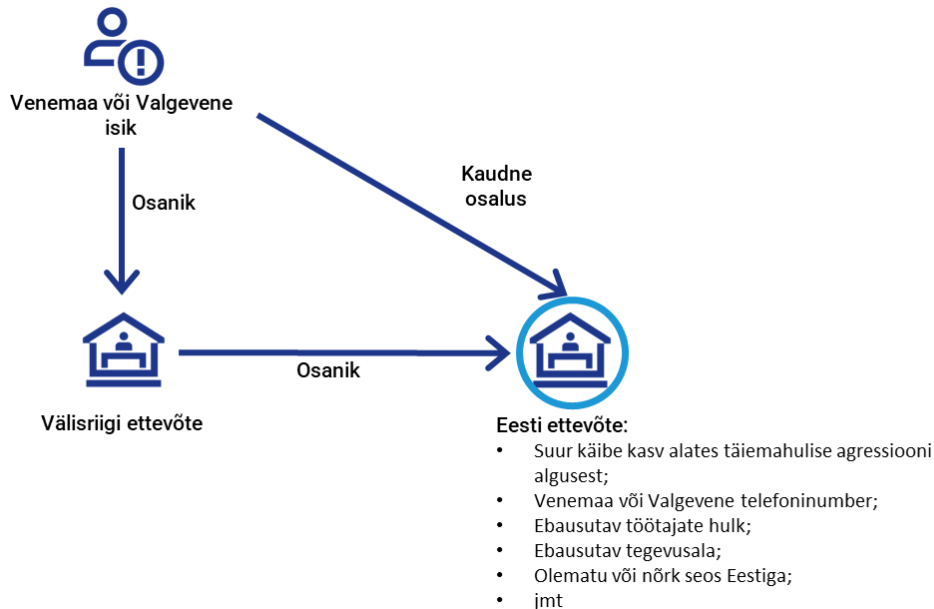
¹ Eesti Maksu- ja Tolliameti Statistika ja avaandmed [<https://www.emta.ee/ariklient/amet-uidised-ja-kontakt/uidised-pressiinfo-statistika/statistika-ja-avaandmed>]

² E-Äriregister [<https://ariregister.rik.ee/est>]

residendid). Indikatsiooni võib saada **ettevõttega seotud dokumentidest E-Äriregistris (kandeavaldused)**, kuhu võib olla märgitud seotud isikute elukoha aadress (muuseas ka **riik**).

Alljärgnevalt on väljatoodud näidisskeem ja -kaasus, kus esinevad mitmed tavapärased ohuindikaatorid, mis võimaldavad kohustatud isikutel saada **esmast indikatsiooni sanktsioonist hoidumise** osas.

Skeem 1. Venemaa või Valgevene seosed Eesti ettevõttes

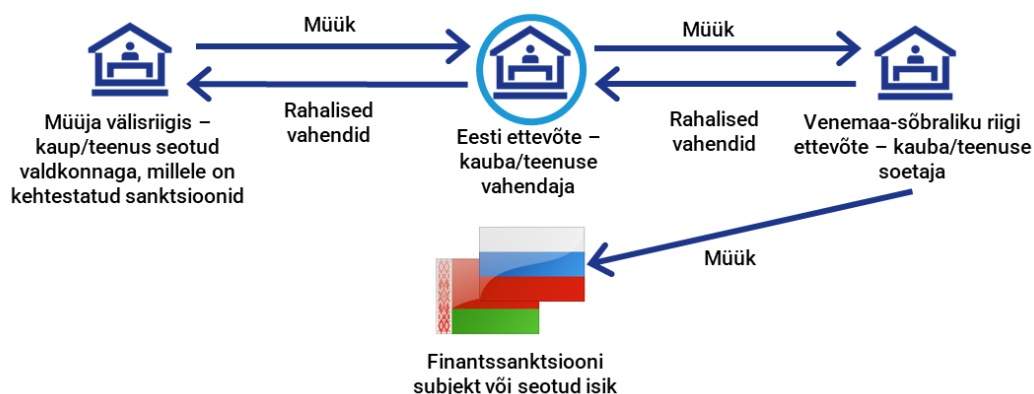

Sanktsioonist hoidumise näidiskaasus

Ülevaate andmiseks oleme märkimisväärselt lihtsustanud sanktsioonist hoidumise näidiskaasust. Kauba liikumine ja tehingute struktuur on tavaliselt märksa keerulisem kui väljatoodud skeemil ning tehingutesse võivad olla kaasatud paljude jurisdiktsioonide juriidilised isikud, kontod jmt.

- Eesti juriidiline isik soetab sanktsioneeritud valdkonnas kaupu välisriigi ettevõttelt.
- Kaup müüakse edasi Venemaa-sõbralikus riigis ostjale, kes müüb selle omakorda Vene või Valgevene osapoolele. Seejuures ei pruugi kaup läbi Eesti liikuda.
- Rahalised vahendid laekuvad nt Eesti ettevõtte kontole, mis võib asuda Eestis või välisriigis.

Skeem 2. Tehingud Venemaa-sõbraliku riigiga

Ohuindikaatorid

Ohuindikaatorid eraldiseisvalt ei pruugi viidata rahapesule ega sanktsioonist hoidumise ohule. **Seetõttu tuleks indikaatoreid vaadata koostoimes.** Käesoleva tüpoloogiateate puhul tuleb silmas pidada võimalikku seost **Venemaa ja/või Valgevenega** (nt läbi kaudse osaluse või kontaktandmete) ja muid ohuindikaatoreid³.

1. Toode ja tehing

- Kaubad, mida võidakse tarneahelas ümber suunata, et kasutada Venemaa sõjatööstuses või muus sanktsioneeritud valdkonnas.
- Kaubad, mida on Venemaa sõjatööstus kasutanud laskemoona või sõjatehnika tootmisel.
- Välisriikide militaartehnika võtmeosad (nt Venemaa kasutatavate Iraani mehitamata õhusõidukite ehitamiseks).
- Sularahatehingute eelistamine, kauba hinna madalamana näitamine ja väikestes kogustes kauba soetamine mitmetelt müüjalt.
- Muudetud müügidokumendid ja viimasel hetkel muudetud tarnetingimused ning vastuolud võrreldes kliendi tehingute ajalooga.
- Isiklike aadresside või isiklike e-kirja aadresside kasutamine tehingutes.

2. Kliendi, võrgustiku ja muu seotud osapoolle ohuindikaatorid

- Tehinguosapool asutatud alates Vene-Ukraina sõja algusest.
- Ettevõtte on olnud väheaktiivne/mitteaktiivne enne Vene-Ukraina sõja algust.
- Käibe järsk kasv alates Vene-Ukraina sõja algusest.
- Tegevusala ja käivet arvestades deklareeritud ebausutavalt vähe töötajaid.
- Hiljutised muutused ettevõtte nimes või struktuuris (omanike vahetused jmt).
- Tegevusala nt:
  - muude masinate ja seadmete hulgimüük;
  - veoste ekspedeerimine;
  - spetsialiseerimata hulgikaubandus.
- Anomaaliad kontaktandmetes:
  - Äriregistrile on esitatud Venemaa või Valgevene telefoninumber;
  - Äriregistrile esitatud e-maili aadress kuulub mõnele teisele ettevõttele;
  - kontaktisik on usaldushalduse ja äriühingute teenuse pakkuja;
  - seotud isikute Venemaa ning Valgevene aadressid ja elukohad Äriregistri ja muudes andmetes.
- Majandusaasta aruande anomaaliad:
  - puudulik info tegevusaruandes, bilansis, kasumiaruandes jne;
  - eluliselt mitteusutatavad majandusnäitajad.
- Vene või Valgevene kasusaajad läbi kaudse osaluse (ka välisriigi ettevõtte kaudu).
- Ettevõtte tegelikud kasusaajad deklareerimata.
- Välisriikide juriidilistest isikutest osanikud, kelle kasusaajaid pole võimalik kindlaks teha.
- Sanktsiooninimekirja kuulumine.

³ Indikaatorite koostamisel on sisendina kasutatud Ameerika Ühendriikides tegutseva mittetulundusühingu **Wisconsin Project on Nuclear Arms Control 2023 oktoobris avaldatud sanktsioonist hoidumise punaste lippude nimekirja**, kus muuseas mainitakse ka **Eestis tegutsenud osapooli**.

[\[https://www.wisconsinproject.org/wp-content/uploads/2023/10/red-flags-in-real-cases.pdf\]](https://www.wisconsinproject.org/wp-content/uploads/2023/10/red-flags-in-real-cases.pdf)

- Tehingute ajalugu Venemaa ja Valgevenega.
- Seosed Venemaa ja Valgevene riigiasutuste või juriidiliste isikutega.
- Riiulifirmade kasutamine tehingutes.

3. Toote sihtpunkt ja lõppkasutus

- Kauba saatmine ümberlaadimispunkti või ebatavalisi teekondi pidi.
- Kauba sobimatus väidetavaks lõppkasutuseks.
- Soovimatus anda infot lõppkasutuse kohta või teha kaubale korralist hooldust.

Täheldades oma äritegevuse käigus kirjeldatud tegevusmustreid või ohuindikaatoreid seoses kirjeldatud indikaatorite ja skeemidega, palume rakendada tugevdatud hoolsusmeetmeid. Juhul kui tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamise järel kahtlus ei haju, esitage teade Rahapesu Andmebüroole ning viidake tehingu kirjelduses märksõnale „7TT202401“.